

Türkiye 2012 Sonrasında Sera Gazı Salımını Azaltmak için Uluslararası Platformlarda Alınacak Kararlarda Oldubittiyle Karşılaşmamak için Diplomatik Çabalarını Artırmalıdır.

29 Mayıs 2008’de Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından düzenlenen “Türkiye Bağlamında İklim Değişikliği ve Etik Sorunlar” konulu panel toplantısında aşağıda yapılan saptamalar özetlenmektedir.

1958 yılından bu yana yapılan çalışmalar insan etkinliklerinin küresel iklim değişikliğine neden olduğunu bilimsel olarak kanıtlamıştır. Atmosfere salınan sera gazlarının neden olduğu bu değişikliğin, tüm ekosistemleri, biyolojik çeşitliliği, tarımsal faaliyetleri su kaynaklarını ve gıda güvenliğini, deniz ve kıyı ekosistemlerini ve ormancılığı, olumsuz yönde etkileyerek, gezegenimizdeki temel yaşam destek sistemlerini tehdit altına aldığı bilinmektedir. Bu nedenle günümüzde artık iklim değişikliğiyle mücadele Birleşmiş Milletler tarafından önemli bir güvenlik sorunu olarak ele alınmaktadır. İklim güvenliğini temin edebilmek için uluslararası düzeyde bilimsel ve diplomatik çalışmalar son 15 yılda hızlanmış ve bu olgu uluslararası toplumun en önemli gündem maddelerinden birisi haline gelmiştir.

Bu amaçla Birleşmiş Milletler’in koordinasyonunda hazırlanan İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü 2012 yılına dek ülkelerin sera gazı emisyonlarını azaltmak amacıyla alınacak tedbirleri içermektedir. Her ne kadar bu düzenlemeler küresel sera gazı salımlarını azaltmada bilimsel gereksinmelere yanıt vermekten uzak olsa da halen yürürlükte olan başka bir uluslararası hukuki araç bulunmadığı dikkate alınarak, iklim değişikliğiyle mücadele bu tüzel düzenlemelerle getirilen rejim çerçevesinde sürdürülmek durumundadır.

Bilimsel çalışmalar, atmosferdeki sera gazı yoğunlaşmasının belirli bir seviyede sabitlenebilmesi için, 2050 yılı itibariyle küresel salımların, şimdiki düzeyinin yaklaşık %25 altında olması gerektiğini, bunun için de elektrik enerjisi üretim sektörünün, 2050 yılı itibariyle, %60-75 oranında karbondan arındırılmasına gereksinme duyulduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, her 1 ton CO₂ in dünya ekonomisi için 85 ABD Doları zarara yol açtığı, önlem almak için yapılacak harcama ederinin 1 ton için 25 ABD Doları olduğu, önlem alınmazsa küresel ekonominin %20’sine dek ulaşan zararlar olacağı hesaplanmıştır. Dünyayı düşük karbon politikasına çekerek elde edilecek kazanımın 2,5 trilyon ABD Doları olacağı, 2050’ye dek CO₂ yoğunluğunu 450-550 milyon partikül madde (ppm) aralığında tutmak için alınacak önlemlerin maliyetinin, şu anda dünya ekonomilerinin ürettiği toplam gelirin sadece %1’ine ulaştığı ve önlem alınmazsa maliyetin dünya gelirinin %3.5’i olacağı bilinmektedir.

Türkiye İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine “özel şartları” tanınarak taraf olmuş, ancak kalkınma politikalarını olumsuz yönde etkileyeceği gerekçesiyle henüz Kyoto Protokolüne taraf olmamıştır. 2012 yılında bitecek olan Kyoto Protokolünün yerini alacak uluslararası hukuki yükümlülüklerin müzakereleri 2008-2009 döneminde tamamlanacaktır. Türkiye’nin bu takvimi dikkate alarak, 2012 yılından sonra alınacak önlemlerden kendisine düşecek yükümlülüklerin belirlenmesinde söz hakkı olabilmesi için bu müzakerelere katılabilmesi, bunun için de Protokole bir an önce taraf olması gerekmektedir. Ancak buna paralel olarak, tüm ilgili tarafların katılımıyla bir an önce ULUSAL İKLİM EYLEM PLANI’ni hazırlayarak uygulamaya sokması da zorunludur. Bunun için bilim camiası, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarının ortak bir platformda bir araya gelmesi yararlı olacaktır.

Hazırlanacak eylem planı kapsamında aşağıdaki hususlara özel önem verilmesi yararlı görölmektedir:

- İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu, bilimsel çalışmalarla politika hazırlama çalışmalarını bütünleştirecek bir kurumsal yapı oluşturularak güçlendirilmelidir.
- 2012 yılından sonrası için müzakere stratejisi oluşturmada belirleyici olabilecek Kyoto Protokolü esneklik mekanizmalarına dair “yapılabilirlik etütleri” hazırlanmalıdır.
- Türkiye’nin sera gazı salımlarını azaltabilmesine yönelik “teknoloji gereksinmesi analizi” ivedilikle tamamlanmalıdır.
- Farklı senaryolara göre enerji yoğunluğunu azaltmanın fayda/maliyet analizleri yapılmalıdır. Bu bağlamda “Ulusal Enerji Stratejisi” ve buna dayalı “Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Eylem Planı” hazırlanmalıdır.
- İklim değişikliğinin Türkiye’nin hangi bölgelerini ve hangi sektörlerini nasıl etkileyeceği yönünde risk analizi çalışmaları yapılmalıdır.
- Karbondioksiti gideren, düşük karbonlu ve yenilikçi teknolojilerin desteklenmesi, geliştirilmesi amacıyla “Temiz Teknoloji Merkezi” kurulması planlanmalıdır.
- Türkiye, AB’nin 2012 sonrası düzenlemelere ilişkin politikalarını yakından izleyerek bunları yönlendirebilecek diplomatik girişimleri gerçekleştirmelidir.
- Üniversitelere ve bilimsel araştırma kuruluşlarına iklim değişikliği konusundaki araştırmalara öncelikli bir yer verebilmeleri için gerekli mali teşvik ve kaynakları sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.